

50-LUVUN

zanakirja

Jukka Pakkanen

Jukka Pakkanen

50-luvun sanakirja

SAGA Egmont

50-luvun sanakirja

Cover image: Shutterstock
Copyright © 2012, 2021 Jukka Pakkanen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726930917

1st ebook edition
Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com
Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Lukijalle

Ajan henkeä tavataan luonnehtia kymmenluvuittain. Iloinen kaksikymmenluku, levoton kolmikymmenluku, toiveikas nelikymmenluku. Kuusikymmenluvun radikaali kuohunta, seitsemänkymmenluvun poliittinen kireys. Keveän rahan kahdeksankymmenluku, taloudellisen laman yhdeksänkymmenluku.

Viisikymmenluku on jäänyt jotenkin unohduksiin. Monien mielestä se oli kylmän sodan varjostama ankea ja pysähtynyt vuosikymmen. Minulle *The Fifties* on lähihistorian kiehtovinta aikaa. Sodan päättymisestä oli muutama vuosi, yhteiskunnat kamppailivat kohti uutta vaurautta ja elämänuskoa. Tavaroita oli niukalti kaupan, jääkaappi ja pesukone olivat ylellisyyttä. Huvituksista kävivät elokuvat ja tanssit ja kahviloissa istuminen. Urheilumuotoja oli tusinan verran, rahaa niissä liikkui tuskin nimeksi. Radiota kuunneltiin innokkaasti, televisiolähetykset olivat vasta alkamassa. Kotimaassa matkustettiin bussilla ja junalla, ulkomaille laivalla. Sosiaalihuolto oli vähäistä. Onnellisuus syntyi ponnistelusta parempaan, elämässä enemmän iloittiin kuin valitettiin. Valokuvat ja dokumenttifilmit antavat vihjeen ajan optimistisesta elämäntunteesta.

Olin viidenkymmenen ja kirjoitin kuudetta romaaniani, kun näin suuren unen.

Kävelen aurinkoisena kesäiltana Mannerheimintiellä Messuhallin kohdalla, olen samaan aikaan nuori poika ja aikuinen mies. Edelläni kävelee viisikymmenluvun nahkatakikundeja ja poninhäntäfriiduja. Mieleni täyttää

pakahduttava kaipuu. Minä elin täällä silloin! Minä tiedän sen mitä te parhaillaan elätte! He eivät kuule huutoani, menevät kadun yli jäätelöbaariin. Joku huomaa minut. Näyttää kuin hän nauraisi minulle.

Syntyi ajatus laatia aakkosjärjestyksellinen ”Viisikymmenluvun sanakirja”, muistin maustama dokumentaarinen fiktio, jossa aikalaiset kertovat elämästään.

Keitä viisikymmenlukulaiseni ovat? En tiedä, olen kuvitellut heidät. Siksi he ovat usein nimettömiä, kertovat minun äänelläni ja omallaan.

Teksteissä Helsinki on hallitsevana miljöönä. Siihen on luonnollinen syy. Uudet virtaukset, etenkin vaatemuoti ja nuorisokulttuuri, tavoittivat ensiksi pääkaupungin. Se ei tietenkään vähennä maaseudulla eläneiden kokemusten ja muistojen syvyyttä.

Tämä pieni kirja toivoakseni herättää aikalaisissa monenlaisia tunteja ja kertoo nuorille lukijoille jotain yli puolen vuosisadan takaisesta ajasta.

Ajanmies

Naisystäväni jätettyä minut Dean Martinin näköisen Renlundin varastopäällikön vuoksi paneuduin täysillä työhöni.

Aamuisin maanantaista lauantaihin ajoin raitiovaunulla Munkkiniemestä Sokoksen kohdalle ja kävelin Rautatientorin yli Ajanmieheen. Työni oli parasta mitä saatoin kuvitella. Palvella miehiä, joille Kuusinen muutaman sadan metrin päässä Aleksanterinkadulla oli liian kallis tai hieno. Nailonpaitamme ja teryleenihousumme olivat silti erinomaista laatua ja trevirasolmioita oli monen värisiä, kenkiä oli englantilaisista italialaisiin.

Olin toukokuun illansuussa töiden jälkeen astunut kadulle, kun huomasin Minkin ovella Kaisaniemenkadun puolella nuoren vaalean naisen. Hän yritti lukittua ovea auki, sitten luovutti ja alkoi kävellä torille päin.

”Neiti!” huudahdin. Se vain pääsi minulta.

Nainen kääntyi ja katsoi hämillään, astui epävarman askeleen minua kohti. Hänen puhdaspiirteiset kasvonsa ja runsaat vaaleat hiuksensa toivat mieleeni Rita Hayworthin. ”Niin?” hän kysyi.

”Oletteko menossa kotiin? Jos ette ole, voisin tarjota drinkit Vaakunan baarissa.”

”Minä en käytä alkoholia”, hän sanoi, oli lähteä.

”Mennään sitten Nissenille kahville.”

”Minä juon vain teetä.”

Kymmenen minuuttia myöhemmin nautimme Nissenin pöydässä maukasta haudutettua teetä ja katsoimme

toisiamme silmiin. Kerroimme elämästämme, meitä yhdisti yksinäisyys ja tulevan onnen odotus.

Kesällä ostimme kihlat Erlingiltä ja syksyllä meidät vihittiin Vanhassa kirkossa.

Kun tyttäremme täytti neljäkymmentä vuotta, vaimoni antoi hänelle lahjaksi kiiltonahkaisen käsilaukun jonka hän oli toukokuun illansuussa 1957 laskenut Nissenin pöydälle. Tytär tapaa käyttää sitä juhlalaukkunaan.

Paul anka

”Ei sellainen kolmetoistavuotiaalle tytölle sovi”, äitini sanoi, ja sai minut raivoihini.

Kun tyttökaverini lähti elokuun aamuna 1959 Keravalta Helsinkiin Linnanmäelle kuuntelemaan Paul Ankaa, minä jäin katsomaan Paul Ankan valokuvaa jonka olin saanut Elokuva-Aitan kautta. Ihanat tummat silmät!

”I’m so young and you’re so old...”

Sinä iltana kuuntelin *Dianan* yhä uudestaan.

Jotain minun piti korvaukseksi saada. Aamulla panin kaulaani kauneimman fritsuliinani ja ajoin junalla Helsinkiin.

Meitä oli hotelli Vaakunan edessä satoja, varmaan tuhat, tyttöjä tietysti enemmän kuin poikia. Paul Anka ilmaantui ikkunaan ja katsoi alas aukiolle. Olin varma, että hän lähetti lentosuukon juuri minulle.

Isäni ymmärsi tytärtään paremmin kuin äiti. Kun seuraavana kesänä täytin neljätoista vuotta, sain häneltä lahjaksi Paul Ankan uuden levyn.

”You are my destiny, you are what you are to me...”